

DIAK

Heidi Kiiskinen

Tiina Vieresjoki

Sosionomi (AMK)

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö, 2024

**Sosiaaliohjaus Satakunnan
hyvinvointialueen lastensuojelun
avohuollossa**

TIIVISTELMÄ

Heidi Kiiskinen, Tiina Vieresjoki
Sosiaaliohjaus Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollossa
Sivut 41 ja liitteet 3
Syksy, 2024
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite oli selvittää lastensuojelun sosiaaliohjaajan työn merkitystä ja työnkuvaa. Työn merkitysten koetaan vaikuttavan keskeisesti työn kokemiseen merkitykselliseksi. Merkitykset työssä voidaan määritellä asioiksi, joita pidetään tärkeinä ja joita työssä erityisesti odotetaan tapahtuviksi. Työn merkityksellisyys taas on keskeistä työmotivaation, työhön sitoutumisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, joka on ihmistieteellinen tutkimusmenetelmä. Laadullinen tutkimus luokitellaan empiiriseksi, eli se on erilaisiin aineistoihin ja niiden analyysiin perustuva. Analysoitava aineisto koottiin tekemällä kysely Satakunnan lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille. Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon ammattihenkilöillä voidaan katsoa olevan tutkittavasta ilmiöstä ajankohtaista ja luotettavaa tietoa. Aihealueen kannalta keskeiset käsitteet määriteltiin laadullisen tutkimuksen tietopohjaksi.

Kerätyn aineiston perusteella sosiaaliohjaajan työ nähtiin sekä sosiaalityöntekijöiden että sosiaaliohjaajien itsensä mielestä melko samanlaisena. Sosiaaliohjauksen katsottiin olevan yksi lastensuojelun avohuollon merkittävimmistä tukitoimista. Sosiaaliohjaajan työ Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollossa on merkittävää muutostyötä. Sosiaaliohjaajan työtä ohjaavia käytäntöjä ovat systeeminen toimintamalli, suhdeperustaisuus, arvostava kohtaaminen ja toimiva vuorovaikutus. Sosiaaliohjaaja tukee asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta sekä toimii lapsen ja perheen lähityöntekijänä. Kerätyssä aineistossa mainittiin myös sosiaaliohjaajan virkasuhteen ja sosiaalityöntekijän kanssa tehtävän työparityön merkitys.

Asiasanat: avohuolto, kvalitatiivinen tutkimus, lastensuojelu, ohjaus (kasvatus ja opastus)

ABSTRACT

Heidi Kiiskinen, Tiina Vieresjoki

Social counseling in non-institutional Child Protection Services of Satakunta Wellbeing services county

Pages 41 and appendices 3

Autumn, 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

This thesis aimed to find out the meaning and the job description of the social counsellor's work in the child welfare services. The meanings of the work are considered to have a crucial impact on experiencing work as meaningful. The meanings of the work can be defined as the aspects that are considered important and expected to happen at work. The meaningfulness of work is central from the perspective of work motivation, commitment and wellbeing.

The basis of the thesis is on qualitative research and on various sources and analysis. The data was collected through a survey conducted to social counsellors and social workers in a non-institutional child protection service in Satakunta. The professionals are considered to have up-to-date and reliable knowledge of the phenomenon. Key concepts on the subject matter were defined to form the knowledge base of the qualitative study.

Results based on the data showed that the work of social counsellors was perceived as relatively similar by both social workers and social counsellors. Social counselling was considered as one of the most significant support measures in non-institutional child protection services. The work of social counsellors is seen significant towards change. The practices guiding the work of social counsellors include systemic practice model, relationship-based work, appreciative encounters, and functional interaction. The social counsellors support the client's self-determination and participation, and act as a frontline worker for both the child and their family. The collected data also brought up the importance of the social counsellor's public service position and the significance of working in pairs with the social workers.

Keywords: child protection, instructors (guidance and education), non-institutional social care, qualitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 LASTENSUOJELU	5
2.1 Lastensuojelun asiakkuuden edellytykset	5
2.2 Avohuollon tukitoimet	5
2.3 Vuorovaikutuksen merkitys ja luottamussuhde	7
2.4 Systeminen malli ja suhdeperustaisuus lastensuojelussa	7
2.5 Asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallisuus	10
2.6 Ongelmakeskeisyydestä voimavarakeskeisyyteen	11
3 SOSIAALIOHJAUS LASTENSUOJELUN AVOHUOLLOSSA	12
3.1 Sosiaaliohjaajan ammatilliset kompetenssit	12
3.2 Sosiaaliohjauksen tavoitteet	13
3.3 Sosiaaliohjauksen työvälineet	14
4 SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUE JA LASTENSUOJELUN AVOHUOLTO YHTEISTYÖKUMPPANINA	15
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	16
6 TUTKIMUSPAINOTTEINEN OPINNÄYTETYÖ	18
6.1 Laadullinen tutkimus	18
6.2 Aineiston keruu	18
6.3 Tietoturva tutkimuksessa	21
6.4 Aineiston analyysi	21
7 KYSELYN TULOKSET	23
7.1 Sosiaaliohjaajan merkitys lastensuojelun avohuollossa	23
7.2 Sosiaaliohjaajan työtä ohjaavat käytännöt ja toimintatavat	26
8 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	28
8.1 Tutkittava ilmiömme	28
8.2 Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet	29
8.3 Hyvä tieteellinen käytäntö	31
8.4 Esteellisyyden kartoittaminen ja tutkimuslupa	32

9 POHDINTA JA YHTEENVETO	33
LÄHTEET	37
LIITE 1. Tiedote ja suostumus	42
LIITE 2. Kysely sosiaaliohjaajille	44
LIITE 3. Kysely sosiaalityöntekijöille	46

1 JOHDANTO

Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on toteutettava ensisijaisesti avohuollon tukitoimina (L 417/2007). Valitsimme tutkivan opinnäytetyömme aiheeksi tarkastella sosiaaliohjauksen merkitystä lastensuojelun avohuollon tukimuotona. Aihe on työelämälähtöinen ja se esitettiin yhteistyötahomme Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon toimesta.

Opinnäytetyömme tarkoitus on tehdä näkyväksi Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajien työn merkitystä ja lisätä tietoa heidän työnkuvastaan. Helmisen (2020a) mukaan sosiaaliohjauksen perusteiden näkyväksi tekeminen on tärkeää, sillä sosiaaliohjausta on Suomessa tutkittu vähän, vaikka ohjausta itsessään on kyllä tarkasteltu. Ohjauksen merkitys sosiaalialan työssä on tullut tärkeämmäksi ihmisten arkielämän muuttaessa muotoaan sekä yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan suhteiden uudistuessa. Yhteiskunnallinen ilmapiiri on ajan saatossa muuttunut kansalaisen aktiivisuutta, velvollisuuksia ja vastuuta korostavaksi, mikä on asettanut ohjaukselle aivan uudenlaisia vaateita. (Helminen, 2020a, s.14.) Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille teettämämme kyselyjen avulla. Ennen kyselyn tuloksia selvitetään tutkimuksen kannalta keskeisiä käsitteitä, joita ovat lastensuojelu sekä sen asiakastyöhön sisältyvät teemat, ja sosiaaliohjaus lastensuojelun avohuollossa.

2 LASTENSUOJELU

2.1 Lastensuojelun asiakkuuden edellytykset

Lastensuojelulaki turvaa lapsille oikeuden turvalliseen kasvuympäristöön ja tasapainoiseen kehitykseen. Lapsella on oikeus erityiseen suojeluun tilanteissa, joissa lapsen hyvinvoinnista ensisijaisesti vastuussa oleva henkilö on kykenemätön turvaamaan lapselle lapsenhuoltolain edellyttämää hoitoa, vaarantaen tämän kehityksen ja terveyden. Lapsen kehitys käsitteenä sisältää älyllisen, sosiaalisen ja tunne-elämän kehityksen, terveys taas fyysistä ja psyykkistä terveyttä. (Araneva, 2022, s. 261.)

Lapsenhuoltolain 1§:n mukaan lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi on turvattava lapsen yksilölliset tarpeet ja toivomukset huomioiden. Lapselle on taattava hyvä hoito ja kasvatusta, sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen tarvittava valvonta ja huolenpito. (L 190/2019 1. §.) Lapsen ja perheen tilannetta arvioidaan palvelutarpeen arvioinnin aikana ja sen johtopäätösten perusteella laaditaan suunnitelma tarvittavista palveluista ja tukitoimista. (Araneva, 2022, s. 263.)

Jos lapsen kasvuolosuhteet tai lapsen oma käytös vaarantavat lapsen kasvun ja kehityksen, syntyy tarve lastensuojelulle (L 417/2007). Sosiaalihuollossa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta, joka edellyttää viranomaisten käyttämien auttamiskeinojen olevan oikein suhteutettuja päämääriin ja tavoitteisiin nähden. Suhteellisuusperiaatetta kutsutaan myös pienimmän tehokkaan puuttumisen periaatteeksi, tai lievimmän riittävän puuttumisen periaatteeksi. (Araneva, 2022, s. 293.)

2.2 Avohuollon tukitoimet

Lapsen huolenpito pyritään ensisijaisesti turvaamaan avohuollon tukitoimien avulla (Araneva, 2022, s. 261—262). Ehkäisevällä lastensuojelulla tarkoitetaan

lapselle, nuorelle ja hänen perheelleen riittävän varhain annettavaa apua ja tukea, jolla pyritään ehkäisemään ongelmien syntyä tai niiden pahenemista. Ehkäisevän työn toteuttajia ovat esimerkiksi lapsen ja nuoren elinympäristössä olennaisessa osassa olevat neuvola, päivähoito ja koulu. (Sosiaali ja terveysministeriö, i.a.)

Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen kasvua, kehitystä ja terveyttä lapsen omassa kasvuympäristössä. Tukitoimilla voidaan esimerkiksi tukea vanhempia, tai muita kasvatusvastuussa olevia, lapsen kasvatuksessa ja elämänhallinnassa. Avohuollon tukitoimien tulisi olla oikea-aikaisia ja vastata lapsen tuen tarpeisiin riittävästi. Tarvittavia tukitoimia arvioi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhdessä lapsen ja perheen kanssa. (Araneva, 2022, s. 437—439.)

Avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi sosiaaliohjaus, tehostettu perhetyö, perhekuntoutus ja taloudellinen tuki. Osana lastensuojelun avohuollon tukitoimia voi olla varhaiskasvatus, tukihenkilöt ja -perheet, sekä loma- ja virkistystoiminta, joita järjestetään myös sosiaalihuoltolain mukaisina tukitoimina. (Lastensuojelun avohuollon tukitoimet, 2023.) Avohuollon tukitoimet edellyttävät aina 12 vuotta täyttäneen lapsen, sekä tämän huoltajien suostumusta, mutta ne vaativat myös asiakkaan sitoutumista. Avohuollon tukitoimet voidaan todeta riittämättömiksi, jos niitä otetaan vastaan omaehtoisesti, valikoiden ja näennäisesti työskentelyyn sitoutuen. (Araneva, 2022, s. 438, s. 495.)

Mikäli lapsi on lastensuojelulain määrittämistä syistä välittömässä vaarassa, hänelle voidaan järjestää kiireellisenä sijoituksena tarvittu hoito ja huolto. Kiireellinen sijoitus on viimesijainen toimenpide, sillä sen katsotaan olevan vakava puuttuminen ihmisten elämään. (Kiireellinen sijoitus, 2023.) Sijaishuolto on huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä sijoitetun lapsen tai nuoren kasvatuksen ja hoidon järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsi ja nuori voidaan sijoittaa perhehoitoon, ammatilliseen perhekotiin, lastensuojelulaitokseen tai muuhun lapsen tarpeen mukaiseen hoitoon. (L 417/2017.)

2.3 Vuorovaikutuksen merkitys ja luottamussuhde

Sosiaaliohjauksessa, kuten sosiaalityössä yleensäkin, korostuu asiakkaan kohtaamisen ja arvostavan vuorovaikutuksen merkitys. Asiakkaan kohtaamiseen liittyy samanlaisia inhimillisiä vuorovaikutuksen ilmiöitä, kuin aina ihmisten kohtaamisissa. Jokaisella ammattilaisella on oma tapansa olla vuorovaikutuksessa, mutta sitä säätelevät myös yhteiskunnalliset ja institutionaaliset rakenteet. (Mönkkönen, 2018, s. 17.) Mönkkösen (2018) mukaan vuorovaikutuksessa ammattilaisen ja asiakkaan välillä korostuu asenne, jolla asiakas kohdataan, eikä niinkään yksittäiset teot tai sanomiset.

Vuorovaikutus on nimensä mukaisesti vuoroin tapahtuvaa vaikutusta. Siihen vaikuttavat molemmat osapuolet ja kumpikin tuo kohtaamiseen oman historiansa, kulttuurinsa ja uskomuksensa (Mönkkönen, 2018, s. 20). Ammatillisuuteen on aiemmin liittynyt uskomuksia siitä, että ammattilaisen on ehdottomasti hallittava tunteensa ja vältettävä tuomasta omia näkemyksiään keskusteluun. Nykykäsityksen mukaan ammatillisuus pitää sisällään uskalluksen asettua asiakassuhteeseen omana itsenään, tiedostaen kuitenkin ammattirooliin liittyvän vastuun. (Mönkkönen, 2018, s. 21.) Araneva (2022, s. 446) korostaa lapsen henkilökohtaisen tapaamisen tärkeyttä ja tällaisella vuorovaikutuksella olevan suuri merkitys sille, minkälainen luottamussuhde lapsen ja esimerkiksi sosiaalityöntekijän välille voi syntyä. Myös Ahon (2018, s. 53) mukaan vuorovaikutuksella tavoitellaan luottamusta. Kasvokkain tapahtuva kohtaaminen asiakkaan kotona voi Ahon (2018) mukaan vastata viittä toimistolla tapahtunutta tapaamista.

2.4 Systeminen malli ja suhdeperustaisuus lastensuojelussa

Lastensuojelua on vuodesta 2016 pyritty uudistamaan systemisen toimintamallin avulla. Suomessa käyttöön otetun systemisen mallin pohjana on Lontoon Hackneyn kaupunginosassa kehitetty malli, jonka tarkoituksena on ratkaista lastensuojelutyössä ilmentyneitä ongelmia. Lastensuojelutyön katsottiin olevan byrokratisoitunutta, tehotonta ja sen koettiin ajautuneen vain kriisejä

sammuttelevaan työotteeseen. (Miettunen ym., 2021.) Hackneyssä kehitetty malli perustuu systeemisyyteen, dialogisuuteen, reflektiivisyyteen ja perheterapeuttiseen orientaatioon (Aho, 2018, s. 8).

Systeemisen toimintamallin ydinelementtejä ovat systeemiset tiimit, systeeminen viikkokokous ja systeeminen asiakastyö (Fagerström ym., 2023). Onnistuneen työn perustana on ammattitaitoiset työntekijät ja lastensuojelun organisaation toimiva ympäristö (Jaakola, 2022). Lastensuojelun systeemistä toimintamallia on tutkittu laajasti, ja sen on osoitettu lisänneen sosiaalityöntekijöiden asiakasperheiden kanssa viettämää aikaa, vähentäneen työntekijöiden stressiä ja vaikuttaneen työn kokemiseen palkitsevampana (Fagerström ym., 2023).

Systeemisen työotteen lähtökohtana sosiaalityötä tekevät työskentelevät yksilön sijaan koko perhe- ja läheissysteemin kanssa, ja sen ajatellaan parantavan valmiuksia kohdata asiakas tämän omasta tilanteesta käsin (Aho, 2018, s. 11). Lasta tai nuorta ei siis voi irrottaa perheestään ja systeemistään korjattavaksi, vaan muutostyön tulisi tapahtua koko systeemissä. Systeemisessä työskentelyssä pyritään näkemään perhesysteemi ensisijaisesti hyvinvoinnin mahdollistajana, sen sijaan että se olisi vain pahoinvoinnin selittäjä (Aho, 2018, s. 47.) Perheen kanssa työtä tekevän ammattilaisen on oleellista kyetä asettumaan suhteeseen perheen kanssa tavalla, joka tukee muutostyötä. Suhteen tulisi olla myönteinen ja perustua luottamukseen niin perheen aikuisten kuin lastenkin kanssa. (Särkiö, 2021, s. 25.) Systeeminen työskentely edellyttää ammattilaiselta jatkuvaa itsereflektiota. Ammattilaisen tulee olla tietoinen omista ennakkoluuloistaan ja toimintatavoistaan sekä kyetä kriittisesti miettimään, miksi näkee perheen tilanteen niin kuin näkee. (Petrelius & Yliruka, 2023, s. 184.)

Systeemistä lähestymistapaa voidaan pitää terapeuttisena ja sen juuret ovatkin perheterapian kentällä. Lähestymistapa antaa merkityksen ihmisen omille kokemuksille ihmissuhteiden ohella. Systeeminen lähestymistapa korostaa ongelmien olevan ihmisten välillä enemmän kuin ihmisissä itsessään. (Bingle & Middleton, 2019, s. 386–387.)

Systeemiseen työskentelyyn liittyy olennaisesti suhdeperustaisuus, joka pitää sisällään näkökulman, jossa oireisiin vaikuttaminen ja muutostyö tapahtuvat vuorovaikutussuhteissa. Ajatuksena siis on, että perheet, muut läheiset ihmiset ja yhteisöt ovat itseään sääteleviä systeemejä, joihin muodostuu omia, erilaisia vuorovaikutusta ohjailevia sääntöjä, sekä ihmistenvälisiä keskinäisiä suhteita. Joskus nämä uskomukset, säännöt ja ihmisten keskinäinen vuorovaikutus vaikuttaa kielteisesti yksilön hyvinvointiin. Ongelmallisen käytöksen takana voikin olla jokin perheen tai yhteisön ylläpitämä vinouma vuorovaikutuksessa, tai muu perheen tai yhteisön sisäinen haitallinen käytössääntö. (Petrelius & Yliruka, 2023, s. 183–184.)

Jaakolan (2022) mukaan vain noin joka kymmenes sosiaalityöntekijä huomioi vanhempien ja koko perheen taustahistoriaa lapsen tilannetta arvioidessa. Systeemisessä työskentelyssä pyritään ottamaan huomioon koko perheen taustahistoria. Jokaisella ihmisellä katsotaan olevan oma tarina, omat juuret ja ympäristö, joista kaikki ovat muokanneet ihmisen tapaa tuntea, toimia ja ajatella. Myös systeemisen tiimin työntekijät nähdään osana lapsen ja perheen systeemiä. He ovat mukana luomassa asiakkaan todellisuutta ja heidänkin toimintansa vaikuttaa asiakkaaseen, tämän läheisiin ja muihin systeemin ammattilaisiin. (Fagerström, Pyhäjoki, ym., 2023.)

Systeemisen työskentelyn tavoitteena on asiakasmäärien pysyminen hallittavana ja se, että koko tiimi on jossain määrin tietoinen jokaisen asiakasperheen tilanteesta. Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos on tästä syystä suositellut, että yhdellä systeemisen tiimin sosiaalityöntekijällä olisi enintään 20 asiakaslasta. Tällöin yhdessä kolmen sosiaalityöntekijän systeemisessä tiimissä olisi enintään yhteensä 60 asiakaslasta. (Petrelius & Uutela, 2020.)

Systeemiset tiimit koostuvat sosiaalityöntekijöistä, klinikosta, koordinaattorista ja konsultoivasta sosiaalityöntekijästä. Konsultoiva sosiaalityöntekijä toimii tiimityöskentelyn ohjaajana, sekä viikkokokouksen puheenjohtajana. Hän huolehtii, että tiimi toimii systeemisen toimintatavan mukaisesti ja varmistaa asiakastilanteiden käsittelyn olevan reflektointia ja eri näkökulmia huomioonottavaa. (Petrelius & Uutela, 2020, s. 19.)

Sosiaaliohjaajat toimivat systeemisten tiimien koordinaattoreina ja hoitavat tiimin käytännön asioita, kuten ajanvarauksia ja kutsuja viikkokokouksiin, ennakoivat ja muistuttavat sosiaalityöntekijöitä määräajoista, valmistelevat lausuntopyyntöjä ja varmistavat tiedonkulun tiimin jäsenien ja asiakkaiden välillä. Koordinaattori voi osaltaan vahvistaa tiimin ja sosiaalityöntekijöiden tavoitettavuutta heidän ollessa sairaana, lomalla tai varattuina. (Petrelius & Uutela, 2020.)

Systeemisessä tiimipalaverissa perheterapeutti piirtää aina asiakkaan sukupuun. Sen tarkoituksena on kartoittaa asiakkaan verkostoa ja löytää sieltä asiakasta voimavaraistavia ihmissuhteita (Petrelius & Yliruka, 2023, s. 189). Sukupuun avulla voidaan myös havaita perhetilanteiden mahdollinen ylisukupolvisuus (Fagerström, Pyhäjoki, ym., 2023).

2.5 Asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallisuus

Itsemääräämisoikeus määritellään laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Asiakkaalla on oikeus saada hyvää kohtelua ja laadukasta sosiaalihuoltoa ilman syrjintää, vakaumustaan ja ihmisarvoaan loukkaamatta. Asiakkaan mielipide, toivomukset, etu ja yksilölliset tarpeet on lain mukaan otettava huomioon. Asiakkaalle on annettava mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua saamiensa palveluiden suunnitteluun. Myös alaikäisen lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä, sekä otettava huomioon lapsen kehitystason ja iän sallimalla tavalla. (L 812/2000.)

Lastensuojelulain (L 417/2007) 5§:ssä painotetaan lapsen mahdollisuuksia esittää mielipiteensä ja toiveensa häntä koskevissa lastensuojeluasioissa. Lapsen oikeus saada itseään koskevaa tietoa on myös turvattava. Julkisen vallan edustajana on lastensuojeluviranomaisilla velvollisuus valvoa, että lapsen perus- ja ihmisoikeuksina turvattu osallisuus ja vaikuttamismahdollisuus toteutuvat joka tilanteessa. Myös lapsen mielipiteet ja toivomukset tulisi ottaa huomioon päätöksenteossa. Aikuisten velvollisuutena on kuitenkin joka tilanteessa arvioida ja ratkaista asia lapsen edun edellyttämällä tavalla. (Araneva, 2022, s. 302, s. 308, s. 309.)

2.6 Ongelmakeskeisyydestä voimavarakeskeisyyteen

Toisinaan lastensuojelun avohuollon asiakasperheiden tilanteet ovat hyvin haasteellisia ja ongelmallisia. Ammatilaisen näkökulmasta on kuitenkin tarpeen lähestyä perhettä sen vahvuuksien ja voimavarojen kautta, eikä niinkään ongelmakeskeisesti. Systeemisen työtteen ytimessä on pyrkimys luoda perheen kanssa yhteinen ja jaettu ymmärrys perheen tilanteesta. Tämä edellyttää ammatilaisen lähestyvän asiakasta arvostavasti korostaen voimavarakeskeisyyttä ja toiveikkuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019.)

Aito lapseen tutustuminen synnyttää asioiden oikeaa tunnistamista. Lähtökohtana tulee olla myönteinen tunnistaminen, jonka keinoin halutaan tietää kuka ja millainen lapsi on sekä mitä asioita hän pitää tärkeinä. Arvioinnissa vältetään ongelmakeskeistä lähestymistapaa ja arvostetaan erilaisuutta sekä voimavaroja. (Lastensuojelun laatusuositus, 2019, s.37.)

Yhdessä työskennellessä nousee esiin uusia näkökulmia ja ratkaisuja, toiveikkuuden ja yhteisen vision ohjatessa työtä. Tärkeää on asetettujen tavoitteiden saavutettavuus ja riittävä pienuus. Perheen voimavarat tehdään näkyviksi ja haasteisiin etsitään yhdessä sopivia ratkaisuja. Työskentelyn myötä perheen toimintakyky vahvistuu. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2019.)

Voimavaralähtöisyys huomioi henkilön sosiaaliseen toimintakykyyn vaikuttavat tekijät, joita ovat yksilölliset tavoitteet, sosiaaliset vuorovaikutussuhteet ja arkielämän roolit sekä laajemman yksilöön vaikuttavan yhteisön. Voimavaralähtöisen lähestymistavan juuret ulottuvat 1980-luvun lopulle Yhdysvaltoihin. Lähestymistavan katsotaan syntyneen kritiikkinä etenkin yhdysvaltalaisessa mielenterveystyössä esiintyvää ongelmiin, poikkeavuuksiin ja epänormaalisuuteen perustuvaa ajattelutapaa vastaan. (Keskitalo & Vuokila-Oikkonen, 2018, s.84–85.)

Voimavaralähtöinen lähestymistapa keskittyy tekemään näkyväksi positiivisia voimavaroja ja ratkaisujen mahdollisuutta sen sijaan, että keskityttäisiin menneisyyden ongelmiin ja haasteisiin. Tarkoituksena on korostaa ihmisestä ja

hänen ympäristöstään nousevien voimavarojen merkitystä muutoksen aikaansaamisessa. Voimavaralähtöinen työskentely onkin hyvin tulevaisuusorientoitunutta. Työntekijällä tulee olla myönteinen asenne asiakkaiden mahdollisuuksiin muuttaa omaa elämäänsä. Lähtökohtaisesti asiakkaan toiveita ja unelmia pidetään ammattilaisen toimesta tärkeänä, vaikka ne asiakkaan tilannetta tarkasteltaessa vaikuttaisivatkin epärealistisilta. (Keskitalo & Vuokila-Oikonen, 2018, s.86.)

3 SOSIAALIOHJAUS LASTENSUOJELUN AVOHUOLLOSSA

3.1 Sosiaaliohjaajan ammatilliset kompetenssit

Sosiaaliohjaus vaatii sosiaaliohjaajalta vahvaa ammatillista osaamista. Ammatilliseen osaamiseen katsotaan kuuluvaksi lainsäädäntöosaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, kohtaamis-, vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen sekä asiakastyöprosessin osaaminen. Tärkeää ammattilaisen on hallita myös asiakastyön käytäntöjen ja menetelmien sekä kehittämistyön osaaminen. Sosiaaliohjauksen ammattilainen toimii myös osaajana asiakkaan hyvinvoinnin, toimintakyvyn, voimavarojen, osallisuuden ja arjen- sekä elämänhallinnan vahvistamisessa. (Helminen, 2022, s.32.)

Sosiaaliohjaajana voi toimia sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittanut henkilö. Sosionomi (AMK) -tutkinto on 210 opintopisteen laajuinen ammattikorkeakoulututkinto. Se suoritetaan yleisesti kolmessa ja puolessa vuodessa. Sosionomiksi voi opiskella useassa eri ammattikorkeakoulussa ympäri Suomen. (Talentia, i.a.) Sosionomin ammatilliset kompetenssit ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen sekä kriittinen ja osallisuutta edistävä yhteiskuntaosaaminen. Myös tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen kuuluvat

sosionomin ammatilliseen osaamiseen. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto, 2024).

Hyvinvointialueen vakituiset sosiaalihoajaajat toimivat virkasuhteessa. Virkasuhteessa oleva työntekijä on julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa kunnalla tai hyvinvointialueella. Julkisesti haettavissa olleeseen virkasuhteeseen voidaan palkata vain henkilö, joka täyttää kelpoisuusvaatimukset ja on hakenut paikkaa kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä. (L 304/2003.)

3.2 Sosiaalihoituksen tavoitteet

Sosiaalihuoltolaki määrittelee sosiaalihoituksen tarkoittavan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa. Ohjausta ja tukea on lain mukaan annettava palvelujen käytössä, sekä edistettävä yhteistyötä eri tukimuotojen sovittamisessa yhteen. Lain mukaan sosiaalihoituksen tehtävä on edistää yksilöiden ja perheiden hyvinvointia ja osallisuutta elämänhallintaa sekä toimintakykyä lisäämällä. (L1301/2014.)

Yleisen määritelmän mukaan sosiaalihoituksen tavoitteena on pyrkiä vahvistamaan lapsen ja perheen elämänhallintaa ja toimintakykyä, sekä edistää lasten ja perheiden osallisuutta ja hyvinvointia. Sosiaalihoitus on vuorovaikutuksellista toimintaa ja rinnalla kulkemista. Sen tulisi motivoida asiakasta itsenäiseen suoriutumiseen. (Araneva, 2022, s. 113.)

Lastensuojelun sosiaalihoituksessa asiakkaan oma mukanaolo palveluprosessissa ja hänen osallisuutensa vahvistaminen on tärkeää. Kyse on asiakkaan ja työntekijän yhteistyöstä, jonka avulla he yhdessä pyrkivät selvittämään asiakkaan elämäntilanteen sekä palvelujen ja tuen tarpeet. Asiakas ja ammattilainen yhdessä määrittelevät työn tavoitteet sekä toimenpiteet mahdollisimman avoimesti ja konkreettisesti sekä sen, miten niiden toteutumista seurataan ja arvioidaan. Asiakasta itseään pyritään oivalluttamaan oman elämänsä asioissa ja hänen roolinsa onkin keskeinen asetettaessa tavoitteita ja toimenpiteitä. Tarkoitus on luoda ratkaisuja vaikeaksi koettuun

elämäntilanteeseen samalla vahvistaen asiakkaan hyvinvointia, toimintakykyä sekä voimavaroja. (Helminen, 2022, s.84–85.)

Lastensuojelun piirissä tehtävän sosiaaliohjauksen keskiössä on sekä lapsen että perheen kuunteleminen ja kuuleminen. Asiakas ja työntekijä työskentelevät yhdessä sosiaaliohjausprosessissa. Työntekijän paikan katsotaan olevan asiakkaan rinnalla tai vierellä. Lastensuojelun sosiaaliohjauksen työmenetelmät pohjautuvat ohjaukseen ja tukeen, joiden käyttö on asiakas- ja tilannelähtöistä. (Helminen, 2022, s.86–87.)

3.3 Sosiaaliohjauksen työvälineet

Lapsen ja perheen tilanteen arviointiin tarvitaan yhteisiä työvälineitä, kuten jokin yhteinen viitekehys. Tämän avulla lapsi ja perhe sekä eri ammattilaiset kykenevät hahmottamaan, mitä asioita on tarkoitus käsitellä ja miksi. Laajasti lapsen hyvinvoinnin osa-alueet huomioiva monitoimijaisen arvioinnin viitekehys on kannatettava, sillä sen on koettu auttavan eri toimijoita tunnistamaan oman roolinsa arvioinnissa. Yhteinen viitekehys toimii työskentelyn välineenä ja yhteisenä alustana eri ammattilaisille. Sitä täydentävät eri toimijoiden tekemät arvioinnit ja tutkimukset. Yhteinen arvioinnin viitekehys voi mahdollistaa myös sähköisten työvälineiden kehittämisen esimerkiksi käytettäväksi asiakkaiden itsearvioinnin välineiksi. (Lastensuojelun laatusuositus, 2019, s.36.) Avohuollon sosiaaliohjaaja työskentelee lapsen kanssa neuvoen, ohjaten ja tukien tätä. Lisäksi lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaaja pitää yhteyttä lapsen ja perheen verkostoihin sekä dokumentoi työtä. (Helminen, 2022, s.87.)

Lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaaja tekee sosiaalityöntekijän kanssa työparityöskentelyä. Tällöin sosiaaliohjaaja pyrkii rakentamaan kuvan perheen tilanteesta ja arvioimaan perheen palvelutarpeita. Sosiaaliohjaajan pyrkimyksenä on lisätä perheen arjen sujuvuutta ja vahvistaa vanhemmuuden toteutumista. (Helminen, 2022, s.88.)

Lastensuojelussa työskentelevän lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän keskeisenä tehtävänä on toteuttaa lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. Tähän kuuluu asiakassuunnitelman laatiminen, avohuollon tukitoimien järjestäminen sekä tarvittaessa kiireellisen sijoituksen järjestäminen, huostaanotto sekä siihen liittyvä sijais- ja jälkihuolto. Sosiaalityöntekijä on velvollinen vastaamaan sosiaalityön ammatillisesta johtamisesta. Hänen velvollisuuksiinsa kuuluu myös vastata yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen sosiaalisen tuen ja palvelujen tarpeeseen liittyvästä sosiaalityön asiakas- ja asiantuntijatyöstä, sekä työhön liittyvästä seurannasta ja arvioinnista. (Lastensuojelun toimijoiden tehtävät, kelpoisuus, mitoitus ja täydennyskoulutus, 2024.)

Laadukas työskentely ei rajoitu yksittäiseen työntekijään, vaan sen voidaan katsoa olevan johdon ja organisaation työskentelyn tulosta. Viranomaisyhteistyö ja moniammatillisuus pyrkivät lapsen tai nuoren oikea-aikaisen tuen saamiseen. Palvelu- ja organisaatiorakenteiden tulisi olla asiantuntijoiden yhteistyötä edistäviä. Tällaisia ovat työajan käyttö, päätöksenteko lasten ja nuorten asioissa. Myös eri palveluiden ja työntekijäryhmien työnjaon ja vastuiden tulisi olla selkeitä. (Lastensuojelun laatusuositus, 2019, s.25.)

4 SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUE JA LASTENSUOJELUN AVOHUOLTO YHTEISTYÖKUMPPANINA

Satakunnan hyvinvointialue muodostuu 16:sta kunnasta (Sosiaali ja terveysministeriö, 2023). Alueella asui vuoden 2021 lopussa 214 281 ihmistä ja ennusteiden mukaan vuoteen 2040 mennessä väestö pienenee arviolta 12 % (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2022). Vuonna 2023 Satakunnan hyvinvointialueella lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli 1730 lasta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2023).

Lastensuojelun tehtävänä on järjestää lapselle ja perheelle tarvittava tuki peruspalveluiden ollessa riittämättömiä perheen tilanteeseen nähden. Satakunnan hyvinvointialueen järjestämät lastensuojelun avohuollon tukitoimet pyritään järjestämään yhteistyössä lapsen, perheen ja lapsen eri verkostojen kanssa. Tukitoimilla vahvistetaan lapsen ja perheen toimintakykyä lapsen omassa kasvuympäristössä. Lastensuojeluasian tultua vireille lastensuojeluilmoituksen tai asiakasperheen jäsenen itsensä tekemän hakemuksen kautta, tehdään perheen tilanteessa palvelutarpeen arviointi. Palvelutarpeen arvioinnilla kartoitetaan perheen lastensuojelun asiakkuuden tarvetta ja sen perusteella sosiaalityöntekijä tekee päätöksen lastensuojelun asiakkuudesta. (Satakunnan hyvinvointialue, i.a.-a.)

Lastensuojelun palveluprosessista vastaa lapselle määritelty sosiaalityöntekijä. Avohuollon tukitoimet kirjataan asiakassuunnitelmaan ja niitä järjestetään suunnitelmallisesti. Satakunnan hyvinvointialueella avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi tukihenkilö, tukiperhe, tehostettu perhetyö, sosiaaliohjaus ja perhekuntoutus. Lapsi voidaan myös sijoittaa yksin tai vanhempansa kanssa avohuollon tukitoimena. (Satakunnan hyvinvointialue, i.a.-a.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Aihetta tutkiessamme olemme saaneet huomata, että tutkimustietoa aihealueesta on hyvin niukasti. Helmisen (2020) mukaan sosiaaliohjauksen perusteiden näkyväksi tekeminen onkin tärkeää, sillä sosiaaliohjausta on Suomessa tutkittu vähän, vaikka ohjausta itsessään on kyllä tarkasteltu. (Helminen, 2020-a, s.14.)

Lastensuojelun kentällä sosiaaliohjaus on työskentelyä lapsen tai nuoren, tämän perheen ja lähiverkoston sekä ammattilaisista muodostuvan tukiverkoston kanssa. Sosiaaliohjaajana toimivan työntekijän tehtäviin kuuluu

sosiaaliohjausprosessin suunnitteleminen, toteuttaminen, seuraaminen ja dokumentointi. (Helminen, 2020-b, s.213.) Tutkimustiedon ja ammattilaisille teettämämme kyselyn avulla teimme näkyväksi tätä vähän tutkittua ja kuitenkin niin tärkeää sosiaaliohjauksen kenttää.

Sosiaaliohjausta tutkittaessa ja työelämän yhteistyötahomme toiveesta opinnäytetyömme keskiöön nousivat kunnioittavan ja arvostavan kohtaamisen tärkeys, systeeminen työote ja suhdeperustaisuus. Myös tarve siirtyä ongelmakeskeisestä lähestymistavasta voimavaraistavaan ja vahvuuksia painottavaan työskentelyyn koettiin tärkeäksi aiheeksi nostaa esille. Lisäksi asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallisuus nähtiin erittäin keskeisinä asioina. Kuvassimme myös yleisesti lastensuojeluasiakkuuden alkua ja edellytyksiä, sekä lastensuojelun avohuollon tukitoimia.

Tutkimme sosiaaliohjaajan työn merkitystä ja merkityksellisyyden kokemuksia. Haikosen & Monton (2024, s.1–7) mukaan työn merkitykset nähdään heidän tekemänsä tutkimuksen valossa työn merkityksellisyyden lähteinä. Tutkimus on osa MEANWELL - Merkityksellisestä työstä hyvinvointia organisaatioihin - tutkimushanketta. Työn merkitysten koetaan vaikuttavan keskeisesti työn merkitykselliseksi kokemiseen. Merkitykset työssä voidaan määritellä asioiksi, joita pidetään tärkeinä ja joita työssä erityisesti odotetaan tapahtuviksi. Työn täyttymyksillä puolestaan tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin työ täyttää sille asetetut odotukset, eli merkitykset. (Haikonen & Monto, 2024, s.1–7.) Työn merkityksellisyys taas on keskeistä työmotivaation, työhön sitoutumisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Laajentaaksemme ymmärrystä työn merkityksellisyyden kokonaisuudesta, on tärkeää tarkastella työn merkityksiä ja niiden täyttymyksiä. (Haikonen & Monto, 2024, s.36.)

Tutkimuskysymykset, joihin pyrimme opinnäytetyöllämme vastaamaan ovat:

1. Mikä on sosiaaliohjauksen merkitys lastensuojelun avohuollossa sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan näkökulmasta?
2. Minkälaiset käytännöt ja toimintatavat ohjaavat sosiaaliohjaajan työtä?

6 TUTKIMUSPAINOTTEINEN OPINNÄYTETYÖ

6.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, joka on ihmistieteellinen tutkimusmenetelmä. Laadullinen tutkimus luokitellaan empiiriseksi eli on erilaisiin aineistoihin ja niiden analyysiin perustuva. Vaikka tutkimus on laadullinen, vaatii se myös vahvat teoreettiset kiinnekohdat. (Vuori, 2021). Käsittelemmekin opinnäytetyömme aihealueita tukeutuen teoreettiseen tietopohjaan erilaisten ajankohtaisten lähdeaineistojen avulla.

Laadullinen tutkimus perustuu tulkinnalliseen tutkimustapaan. Olipa laadullisen tutkimuksen aihe mikä hyvänsä, kiinnostuksen kohde on tiedon tuottaminen henkilöiden tai yhteisöjen ilmiöön liittyvistä käsityksistä tai kokemuksista sekä niiden merkityksistä. Elämismaailmaksi kutsutaan sitä todellisuutta, jossa henkilön kokemusten muovaamat käsitykset tulevat hänelle henkilökohtaisesti ymmärretyiksi ja merkityksellisiksi. Laadullisen tutkimisen merkitykset ovat laatuja, joiden pohjalta tutkittava antaa mielen kokemuksilleen ja käsityksilleen. (Vilka, 2021, s.11.) Saamamme tutkimustulokset ovat kokemuksellisia ja laadullisia ja siksi ne määräytyvät kunkin vastaajan, tässä tapauksessa sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden, henkilökohtaisten näkemysten mukaan. Kuitenkin ilmiöön kokemusten takana liittyy myös ymmärrettävästi sosiaalialan ammatillisia vaatimuksia ja ammattihenkilöiden eettistä pohdintaa.

6.2 Aineiston keruu

Opinnäytetyömme on työelämälähtöinen ja tarve tutkia lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjausta ilmeni alun perin Satakunnan hyvinvointialueella työskentelevän yhteyshenkilömme kautta. Kokosimme analysoitavan aineiston tekemällä kyselyn Satakunnan lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille. Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon

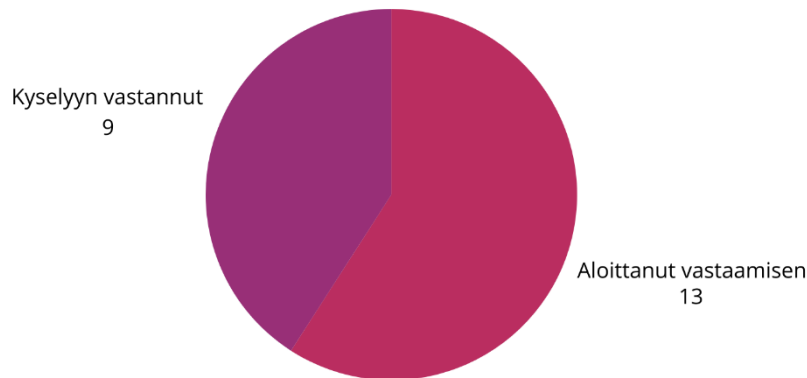
ammattihenkilöillä voidaan katsoa olevan tutkittavasta ilmiöstä ajankohtaista ja luotettavaa tietoa.

Kyselyjä varten laadimme kyselylomakkeen. Kyselylomakkeen linkki lähetettiin Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollossa työskentelevälle yhteyshenkilöllemme, joka jakoi linkin sähköpostilla avohuollon sosiaalityöntekijöille ja sosiaaliohjaajille. Koska halusimme taata henkilöstön anonymiteetin, laadimme kyselyn Webropol- alustalla.

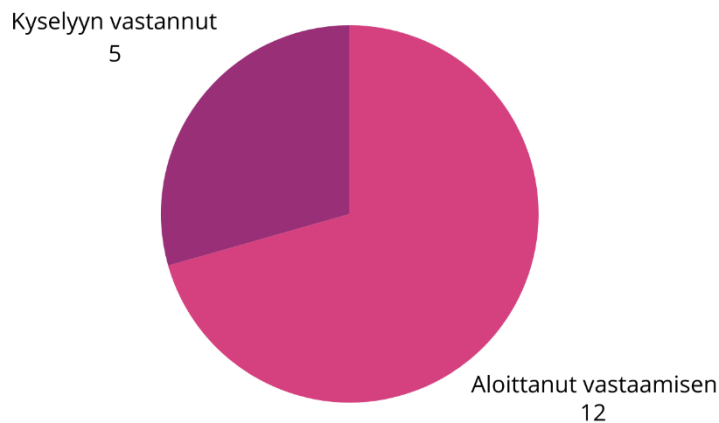
Lomaketutkimusta tehdessä on tutkijan pyrittävä tutkimusongelman kannalta mahdollisimman kattavaan ja kuitenkin myös yksinkertaiseen ja helposti ymmärrettävään kysymyksenasetteluun. Tieteellisen kyselyn onnistumisen edellytyksenä on tutkijan kyky osata ottaa huomioon se, että vastaajilla on aikaa, halua ja riittävät taidot vastata kyselyyn. Lomake tulee suunnitella ja sen käyttö testata, sillä lomakkeen toimivuus vaikuttaa ratkaisevasti tutkimuksen onnistumiseen. (Tietoarkisto, i.a.-a.)

Sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille laadittiin erilliset kyselyt (LIITE2 ja LIITE3). Sosiaaliohjaajilta kysyttiin työn merkityksen lisäksi heidän työtään koskevista käytännöistä ja työtavoista, kun taas sosiaalityöntekijöiltä selvitettiin heidän kantaansa sosiaaliohjaajan työn merkitykseen. Sosiaalityöntekijöiden kysely lähetettiin 32:lle henkilölle ja sosiaaliohjaajien kysely lähetettiin 18:lle ja siihen vastattiin kuvion 1 mukaisesti.

Sosiaalityöntekijät, kysely lähetetty 32:lle

Sosiaaliohjaajat, kysely lähetetty 18:lle

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneet ja vastaamaan aloittaneet

Kysely noudattaa puolistrukturoidun haastattelun kaavaa, jonka ideana on, että vastaajilla tulee saada olla mahdollisuus vastata omin sanoin kysyttäviin kysymyksiin ja niin laajasti kuin on tarpeellista (Hyvärinen ym., 2021). Kyselylinkit lähetettiin yhteyshenkilölle 15.8.2024. Yhteyshenkilö lähetti linkin kyselyyn sosiaaliohjaajille ja -työntekijöille 16.8.2024. Vastausaikaa kyselyihin oli 30.8.2024 asti.

6.3 Tietoturva tutkimuksessa

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojausta. Tietoturvallinen opinnäytetyön tekeminen edellytti meiltä perehtymistä ja sitoutumista tietoturvallisiin käytäntöihin. Kriittiset käyttöjärjestelmä- ja ohjelmistopäivitykset on asennettava mahdollisimman nopeasti ja tutkimusprojektiin osallisina olevissa tietokoneissa tulee olla asennettuna automaattisesti päivittyvä virustorjuntaohjelmisto. (Tietoarkisto, i.a.-b.) Opinnäytetyössä käyttämämme tietokoneet on suojattu virusturvalla, tietokoneet ovat vain tutkijoiden henkilökohtaisessa käytössä ja niihin pääsy vaatii salasanan.

Tietoturvan varmistamiseksi tutkimuksessa opinnäytetyössämme valitsimme Webropol-palvelun, jonka avulla saimme luotua ammattihenkilöille suunnatun kyselyn. Webropolin käyttäjä voi luoda kyselyitä Webropol-alustalla, joiden tekemiseen voi lähettää kutsun esimerkiksi sähköpostitse tai SMS-kutsulla tai vastaavasti julkaisemalla linkin esimerkiksi kotisivuilla. Webropol palveluun pääsemme kirjautumaan Diakonia-ammattikorkeakoulun sähköpostilla ja itse valitsemallamme salasanalla. (Webropol, 2023.)

Kerätty tieto säilytetään palvelussa kuukauden ajan sen jälkeen, kun käyttäjä käyttöliittymän kautta on poistanut tiedon itse. (Webropol, 2023.) Käyttöoikeutemme Webropol-palvelussa on perustason oikeus sisältäen hallintaoikeuden, joka vastaa kyselyn luojaan oikeuksia.

6.4 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen analyysin tarkoituksena on syventää oman aineiston syväoppimista, jolloin aineisto prosessin aikana täsmentyy ja tiivistyy. (Vilkka, 2021, s.111.) Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysi alkaa usein koodaamisella. Koodaamisessa aineiston osia erotellaan jonkin ominaisuuden mukaan luokkiin. Laadullisen tutkimuksen aineisto on rikasta ja sisältää useita näkökulmia, joten luokat, alaluokat ja aineistokoosteet syntyvät vasta

koodausprosessin aikana. (Juhila, 2021.) Aineiston koodaamisen jälkeen käytämme aineiston analyysimenetelmänä teemoittelua. Teemoittelussa aineistosta pyritään havaitsemaan tutkimuskysymysten kannalta oleelliset teemat ja usein esiintyvät tyypilliset piirteet. Tutkimusraporttiin kirjataan usein sitaatteja aineistosta, joiden on tarkoitus havainnollistaa lukijalle teemoittelua. (Juhila, 2021.)

Aineiston analyysi aloitettiin liittämällä vastaukset erilliseen Word-tiedostoon sen kysymyksen alle, johon vastaus oli annettu. Vastauksista etsittiin ensin ne kohdat, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymyksistä muodostui analyysin kaksi pääluokkaa, joiden alle kerättiin alaluokkia kuvion 2 mukaisesti esiin nousseista teemoista. Näistä pää- ja alaluokista muodostuivat aiheet, joita käsitellään kyselyn tuloksien analyysissä.

Kuvio 2. Vastauksista nousseiden teemojen pää- ja alaluokat

7 KYSELYN TULOKSET

7.1 Sosiaaliohjaajan merkitys lastensuojelun avohuollossa

Ensimmäinen tutkimuskysymys pyrki selvittämään, mikä on sosiaaliohjauksen merkitys lastensuojelun avohuollossa sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan

näkökulmasta. Sosiaaliohjaajan työ nähtiin sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta melko samanlaisena. Sosiaaliohjauksen katsottiin olevan yksi lastensuojelun avohuollon merkittävimmistä tukitoimista. Sosiaaliohjaus alkaa siitä, kun sosiaalityöntekijä myöntää ohjauksen asiakkaalle tukitoimena. Sosiaaliohjaus nähdään intensiivisenä, kuntouttavana ja muutokseen tähtäävänä työskentelynä.

Vastauksissa korostui sosiaaliohjaajan tärkeys asiakasperheille. Sosiaaliohjaajan kuvattiin olevan mukana arjessa, lähempänä asiakasta kuin sosiaalityöntekijän, sekä olevan usein helpommin tavoitettavissa kuin vastuusosiaalityöntekijän. Sosiaaliohjaajan koettiin pystyvän luomaan lapseen ja perheeseen luottamussuhteen, joka mahdollistaa sensitiivistenkin asioiden puheeksi ottamisen. Luottamussuhteen koettiin myös helpottavan ohjauksen ja neuvonnan vastaanottamista. Sosiaaliohjaajat tuntevat välillä perheiden ja lasten tilanteet paremmin kuin sosiaalityöntekijät.

Usein sosiaaliohjaaja on lapselle perheen ulkopuolinen turvallinen aikuinen, jonka kanssa kykenee ottamaan puheeksi vaikeitakin asioita. Rinnalla kulkija ja tukija, arjessa auttava henkilö.

Sosiaaliohjaajat kokevat vastausten perusteella itse työnsä sekä merkityksellisenä, että vaikuttavana. Vastauksissa nousi esiin se, että jo pienillä asioilla saattaa olla suuri vaikutus lapsen elämään. Suurina saavutuksina oli lapsen ja perheen tilanteen vakauttaminen, opintojen edistymisen turvaaminen ja palvelujen pariin pääseminen. Sosiaaliohjaajan työn merkitys työyhteisössä nähtiin myös suurena, erityisesti vastuusosiaalityöntekijän työtaakan keventämisen osalta.

Kun kyse on ihmisistä ja heidän elämistään, työ on aina merkityksellistä.

Kyselyssä sosiaaliohjaajan työn merkitystä pohdittiin myös asiakasnäkökulmasta. Vastauksissa sosiaaliohjaajat kokivat, että luodessaan asiakkaan kanssa luottamuksellisen ja turvallisen suhteen, on asiakkaan mahdollista alkaa työstämään haasteellisia asioita, päästä puhumaan rehellisesti

ja avoimesti, sekä alkaa jäsentämään omaa tilannettaan muutoksen mahdollistamiseksi. Sosiaaliohjaajan työn merkitys nähtiin siinä, että on tehnyt itsensä merkityksettömäksi asiakkaan elämässä, jolloin tarvetta työskentelylle ei enää ole. Sosiaaliohjaajien näkemyksen mukaan on tärkeä mallintaa, ohjata ja löytää asiakkaan oma motivaatio muutostyöhön.

Sosiaaliohjaaja saattaa olla lapsen elämässä ainoa taho, joka kuuntelee ja on tukena, eikä tuomitse.

Vastauksissa sosiaaliohjaajat kertoivat järjestävänsä retkiä ja teemapäiviä lastensuojelun avohuollon asiakkaille, sekä erilaisia toiminnallisia ryhmiä, kuten Voimaneidot-tunnetaitoryhmä, AART-vihanhallintaryhmä ja Luovat työpajat - taideryhmä.

Lähes kaikissa vastauksissa mainittiin sosiaaliohjaajan rooli sosiaalityöntekijän työparina. Sosiaalityöntekijät nostivat esiin sosiaaliohjaajan toimivan sosiaalityöntekijän tukena ja tuovan uusia näkökulmia lapsen ja perheen tilannetta arvioitaessa lastensuojeluprosessin aikana. Niin sosiaalityöntekijät kuin -ohjaajat kertoivat sosiaaliohjaajan työn vähentävän sosiaalityöntekijöiden työn kuormittavuutta.

Puuttuvat sosiaaliohjaajat huomaa nopeasti, sillä sosiaalityöntekijän kokema kuormitus kasvaa samalla lähes välittömästi.

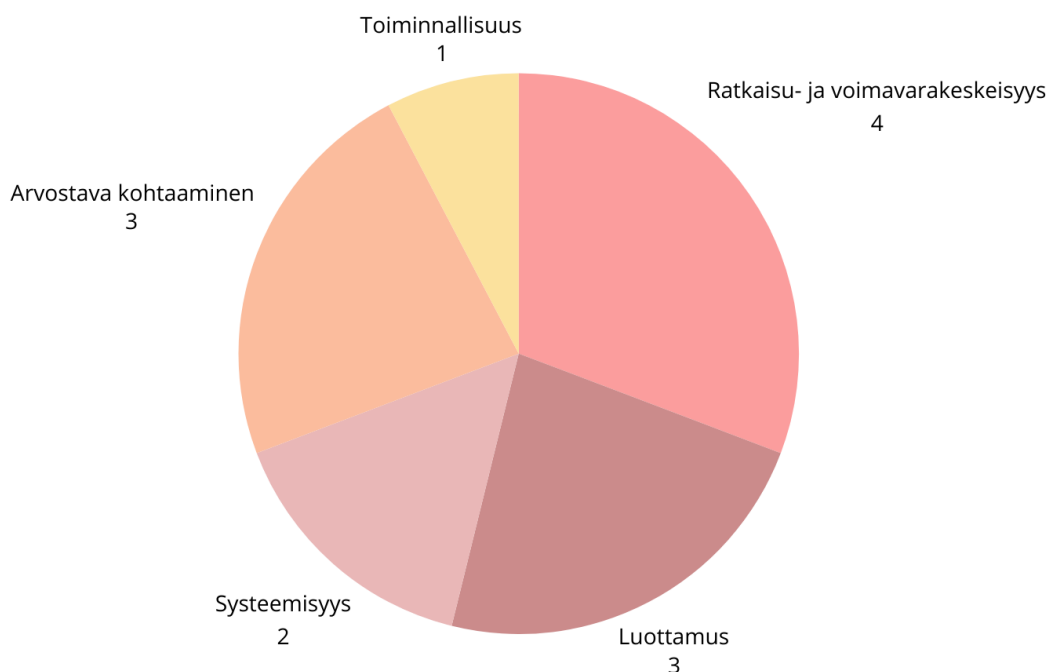
Tärkeänä nähtiin kuitenkin se, että työtehtävät ja vastuut jaetaan tarkasti myös työparityössä, jotta päällekkäistä työskentelyä ei tehdä. Tällaisiksi työtehtäviksi mainittiin kirjaaminen, yhteydenotot ja palveluiden myöntäminen.

Useassa vastauksessa on nostettu esiin sosiaaliohjaajan virkasuhde ja viranomaiskonteksti. Vastaajat ovat nähneet tärkeänä sen, että sosiaaliohjaaja tekee työtään virkasuhteessa. Kuitenkin sosiaaliohjaaja nähtiin myös matalamman kynnyksen viranomaisena, johon perheiden on helpompi ottaa yhteyttä, unohtamatta kuitenkin viranomaisen velvollisuutta puuttua tilanteeseen lapsen ollessa suojelun tarpeessa.

Moni vastaaja koki, että sosiaaliohjaajan rooli mielletään usein tukihenkilötyöskentelyksi. Vastauksissa haluttiin tuoda esiin eroja tukihenkilötyöskentelyn ja sosiaaliohjauksen välillä. Vastaajat kokivat sosiaaliohjaajien olevan paremmin tietoisia lastensuojelun prosesseista ja sosiaaliohjauksen olevan taloudellisesti kannattavampaa kuin ostopalveluna ostettu tukihenkilötyö. Myös tässä kontekstissa oli nähty tärkeänä sosiaaliohjaajan virka-asema.

7.2 Sosiaaliohjaajan työtä ohjaavat käytännöt ja toimintatavat

Toisena tutkimuskysymyksenä selvitettiin minkälaiset käytännöt ja toimintatavat ohjaavat sosiaaliohjaajan työtä. Lapsen edun ja lastensuojelulain lisäksi esiin nousseita käytäntöjä ja käytännön toimintatapoja oli viisi (Kuvio 3.).

Kuvio 3. Sosiaaliohjauksen käytännöt ja toimintatavat

Arvostavan kohtaamisen alle on luokiteltu myös erikseen mainitut inhimillisyyttä, ymmärrystä, vuorovaikutusta, kunnioittavaa kohtaamista ja avoimuutta. Toiminnallisuudella tarkoitettiin jalkautumista asiakkaan omiin toimintaympäristöihin toimistolla tapaamisen sijaan. Vastaajan mukaan

asiakkaan toimintaympäristöihin jalkautuvasta työskentelystä saatava tieto on olennaista oikea-aikaisten ja vaikuttavien palveluiden suunnittelussa.

Vastauksissa korostettiin sosiaaliohjauksen olevan paljon muuta, kuin tukihenkilötyötä. Sosiaaliohjausta ohjaa yhdessä asiakkaan kanssa laadittu ja päivitetty asiakassuunnitelma ja sen tavoitteita tukeva asiakastyö.

Tarkoittaa siis enemmän tapaamisia, puheluita, kirjaamista, päätöksiäkin, kuin askartelua ja puuhailua lasten kanssa.

Sosiaaliohjaajat tekevät pätevyytensä rajoissa itsenäisesti esimerkiksi taloudellisen tuen päätöksiä, sekä valmistelevat muita päätöksiä, joko sosiaalityöntekijälle tai sosiaalityöntekijän kanssa.

Systeeminen työote näkyy konkreettisesti kolmen tunnin viikkokokouksissa, työparityöskentelyssä ja moniammatillisessa yhteistyössä. Sosiaaliohjaajien asiakkaat tulevat omista systeemisistä tiimeistä. Sosiaaliohjaaja toimii systeemisissä tiimeissä koordinaattorina, joka kirjaa, tuottaa ammatillisia näkökulmia asiakastapausten käsittelyn reflektiovaiheessa, sekä osallistuu asiakasperheiden esittelyyn sosiaalityöntekijän kanssa.

Systeeminen tiimitoiminta on loistava työskentelytapa, jossa parhaimmillaan asiakkaan läsnä ollessa käydään lapsen kautta perheen tilannetta ja suhteita läpi.

Systeeminen työote tuo vastausten mukaan syvempää ajattelua perheen tilanteeseen ja se auttaa näkemään lapsen ja perheen tilanteen yhtenä isona kokonaisuutena, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Muuttamalla osia asiakasperheen elämässä, muuttuu samalla koko systeemi ja aikaan voidaan saada lapsen tilannetta korjaava muutos.

Arvostava kohtaaminen nähtiin vastauksissa suhdeperustaisen työskentelyn keskeisenä tekijänä. Koettiin, että luottamuksellisen ja turvallisen suhteen saavuttaminen edistää yhteistyötä ja ylläpitää kaikkien osapuolten toimintakykyä. Se, että asiakastilanteessa pyrkii luomaan rauhallista ilmapiiriä ja pysähtymällä

kuuntelemaan asiakasta ilman kiireen tuntua on yksi arvostavan kohtaamisen elementti.

Pyrin aina kohtaamaan sekä työntekijät että asiakkaat arvostaen ja omalta osaltani edistämään luottamuksellisen ja turvallisen suhteen muodostumista.

Vastausten mukaan arvostava ja yksilöllinen kohtaaminen ei poissulje sitä, että vaikeistakin asioista on kyettävä keskustelemaan asiakkaan kanssa suoraan. Arvostavaa kohtaamista osoitetaan elekielessä ja vuorovaikutuksessa asiakasta kuunnellen, sekä kiinnittämällä huomiota puhetyyliin ja äänensävyihin.

Kerätyn aineiston perusteella itsemääräämisoikeuden katsottiin liittyvän oleellisesti lastensuojelun avohuollon palveluihin, sillä avohuollon tukitoimet ovat vapaaehtoisia. Vastauksissa korostui yhteistyön tärkeys perheen kanssa. Tärkeänä pidettiin antaa vanhemmille mahdollisuus olla oman lapsen ja perheen asiantuntijana. Asiakkaalle annetaan mahdollisuus vaikuttaa hänelle annettaviin tukitoimiin ja niiden sisältöön, ja tahdonvastaisissakin päätöksissä asiakasta kuullaan. Vastauksien perusteella asiakkaan oma motivaatio vaikuttaa oleellisesti asiakkaan osallisuuteen ja sosiaalihojajalla katsottiin olevan tärkeä rooli asiakkaan muutoksessa tukemisessa. Osallisuus nähtiin merkittävänä tekijänä muutoksen mahdollistumiselle. Vastauksissa tuotiin esiin myös näkökulma, että toisinaan asiakas ei usko lastensuojelun palveluiden auttavan, eikä näin ollen sitoudu työskentelyyn.

8 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

8.1 Tutkittava ilmiömme

Lastensuojelun avohuollon sosiaalihojaus valikoitui aiheeksemme työelämälähtöisesti. Sosiaalihojauksen merkitystä ja sosiaalihojaajan työkuva

haluttiin tehdä näkyvämmäksi. Pyrimme koko opinnäytetyön prosessin ajan pitämään keskiössä tutkimuskysymyksemme ja palasimme niihin yhä uudelleen.

Laadullisen tutkimuksen tekijältä edellytetään ymmärrystä siitä, miten ja miksi tutkittava ilmiö on tutkittavalle merkityksellinen. Huomioon on otettava se tosiasia, että ihmisellä on taipumus peilata todellisuuteen tietoa koetun ja eletyn perusteella. (Vilka, 2021, s.12.) Saadaksemme mahdollisimman laajasti tietoa, teetimme oman kyselyn myös sosiaalityöntekijöille, joiden kanssa sosiaaliohjaajat työskentelevät työpareina. Aihe on tutkittaville ymmärrettävästi merkityksellinen, sillä tutkimuksen kohde on heidän tekemänsä työ ja sen merkitys. Tutkimusta tehtäessä olimme tietoisia, että tutkittavat antavat omat merkitykset kokemuksilleen ja ymmärtävät niitä omista lähtökohdistaan. Toisaalta ammattihenkilöitä ohjaa myös sosiaalialan ammatilliset vaatimukset ja sosiaalialan eettiset säännöt.

8.2 Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet

Tutkimuseettinen neuvottelukunta määrittelee oppaassaan ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet. Tutkijaa veloitetaan toteuttamaan tutkimuksensa niin, ettei tutkimuksesta aiheudu tutkimuksen kohteena oleville ihmisille, yhteisöille tai muille tutkimuskohteille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019.)

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen peruslähtökohtana voidaan pitää tutkimuksen kohteena olevien ihmisten luottamusta tutkijoihin ja tieteeseen. Luottamuksen edellytyksenä on tutkittavan ihmisarvoinen ja oikeuksia kunnioittava lähestymistapa. Tutkijan on otettava huomioon, että tutkimustilanteet tai -aiheet voivat herättää eri tutkittavissa kohteissa hyvin erilaisia reaktioita. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019.) Laadullisen tutkimuksen vaatimuksena on ymmärtää toista ihmistä. Ymmärtämisen ytimessä on osallisuus yhteisiin merkityksiin ja dialogin käyminen aineiston kanssa. (Vilka, 2021, s.12.)

Tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja henkilö voi halutessaan kieltäytyä osallistumasta. Erityisen tärkeää on ottaa vapaaehtoisuus huomioon tilanteissa, joissa tutkittavalla on tutkivaan organisaatioon asiakas-, työ-, palvelu- tai opiskelusuhte. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019.) Laadimme tutkittaville erillisen tiedotteen tutkimuksesta, josta ilmenee, että tutkimus on vapaaehtoinen. Satakunnan lastensuojelun avohuollon yhteyshenkilömme jakoi linkin sähköpostillaan kaikille tutkittaville.

Tutkimukseen osallistuvalla tulee olla mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman kielteisiä seurauksia hänelle itselleen. Keskeyttäminen voi olla tutkittavan jättäytymistä tutkimuksen tai sen yksittäisen vaiheen ulkopuolelle kokonaan, väliaikaisesti tai toistaiseksi. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019.) Tutkimuksemme kyselyyn vastaaminen oli mahdollista jättää kesken missä vaiheessa tahansa. Näin toimiessaan kyselyyn osallistuja jättäytyi pois tutkimuksesta.

Tutkittavalla tulee olla mahdollisuus saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja tutkimuksen käytännön toteutuksesta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019). Lähettämässämme tiedotteessa kerrotaan lyhyesti, mistä tutkimuksessa on kyse sekä ilmoitetaan yhteystietomme tutkittavalle ilmenneiden mahdollisten kysymysten varalta.

Tärkeää on myös, että tutkittavalla on riittävästi tietoa siitä, mitä tutkimukseen osallistuminen konkreettisesti tarkoittaa ja millaiseksi kerättävän aineiston käsittelyn ja säilyttämisen elinkaari on suunniteltu. Tieto annetaan tutkittavalle kirjallisessa muodossa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019.) Tiedotteessa tutkittavalle kerrottiin myös, miten aineisto kerätään. Linkki Webropolin omille verkkosivuille oli liitetty tiedotteeseen, mikäli tutkittava haluaisi tutustua alustaan paremmin ja varmistua sen tietoturvallisuudesta. Tutkimuksessa olevan kyselyn alussa oli kohta "suostumuksen antaminen", jonka yhteydessä tutkittavalle vielä kerrottiin, mitä osallistuminen tutkimukseen käytännössä tarkoittaa.

8.3 Hyvä tieteellinen käytäntö

Hyvän tieteellisen käytännön pohjana katsotaan olevan luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Hyvä tieteellinen käytäntö perustuu menettelyyn, jolla huolehditaan hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta koko prosessin elinkaaren ajan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.10.) Yleiset eettiset periaatteet velvoittavat kunnioittamaan tutkimuksessa tutkittavan ihmisarvoa, yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta (Kallinen & Kinnunen, 2021). Koska tutkimuksemme aihe oli vähän tutkittu Suomessa, oli lähteiden löytäminen haastavaa. Tiedon haussa käytimme Diakin oman informaation ohjausta.

Opinnäytetyössä tulee pyrkiä työn laadukkaaseen suunnitteluun, luotettavan tiedon keräämiseen ja huolelliseen kerätyn aineiston analyysiin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.11). Haasteita sopivien lähteiden löytämiseksi aiheutti se, että kyseinen sosiaaliohjauksen muoto oli niin vähän tutkittu entuudestaan.

Luotettavuuteen liitetään myös laadukas voimavarojen käyttö koko prosessin aikana. Vastuunkannolla hyvän tieteellisen käytännön puitteissa tarkoitetaan vastuun kantamista tieteellisen toiminnan koko elinkaaren aikana. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.11.)

Hyvä tieteellinen käytäntö velvoittaa opinnäytetyötä tekeviä myös osoittamaan arvostusta kollegoitaan, tieteellisen toiminnan osapuolia, asiakkaita, yhteistyökumppaneita ja yhteiskuntaa kohtaan (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.11). Alun perin suunnitelmisamme oli lastensuojelun avohuollon asiakkaan omien kokemusten näkyväksi tekeminen. Kuitenkin saamamme palautteen pohjalta, ymmärsimme, että asiakkaille tehty haastattelututkimus saattaisi vaarantaa asiakkaan anonymiteettia, eikä tutkimuslupaa siksi myönnettäisi. Tutkimuksen tulokset kuvaavat sosiaaliohjauksen merkitystä ja työnkuvaa siis vain ammattilaisten kertomana.

Rehellisyyteen kuuluu tieteellisen toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin sekä raportoinnin ja siitä viestimisen avoimuus. Toimintamme tuli

toteutua oikeudenmukaisesti, puolueettomasti ja yksityiskohtia salaamatta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.11.)

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistämään ilmiötä tai tutkittavaa kohdetta tilastollisesti. Laadullisen tutkimuksen keskiössä on toiminnan syvempi ymmärtäminen ja teoreettisesti mielekkään selityksen antaminen ilmiölle. Laadullisen tutkimuksen kannalta oleellisempaa on tutkittavien tieto ja kokemus aiheesta, jota tutkimus koskee. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.72.)

Tutkimuksen otanta ei ole laaja. Tutkimuksemme ei ole yleistettävissä ja sen päämääränä olikin tuottaa kokemukseen perustuvaa tietoa ja ymmärrystä sosiaaliohjauksen merkityksestä ja sosiaaliohjaajan työnkuvasta. Tutkimukseen liittyvä kysely lähetettiin Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille, joilla tutkijoina koimme olevan ajankohtaisin ja todenmukaisin tieto kyseisestä sosiaaliohjauksen muodosta. Kysely lähetettiin yhteyshenkilömme kautta kaikille alueen lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille, mutta vastausprosentti jäi melko alhaiseksi. Vaikka vastausten määrä olisikin ollut korkeampi, on otettava huomioon, että tutkimus kattaa vain Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon ammattihenkilöt.

8.4 Esteellisyyden kartoittaminen ja tutkimuslupa

Opinnäytetyötämme varten kartoitimme esteellisyytemme. Esteellisyydellä tarkoitetaan, että tutkimusta suorittava henkilö olisi käsiteltävään asiaan, siihen liittyviin muihin asianosaisiin tai asiassa mahdollisesti tehtävän ratkaisun vaikutuspiiriin muuten kuuluviin henkilöihin sellaisessa suhteessa, joka saattaa vaarantaa tutkivan henkilön puolueettomuuden (Arene, 2020). Tällaista ongelmaa suhteessa tutkimuskohteeseemme meillä ei ollut.

Satakunnan hyvinvointialue edellyttää tutkijoilta ja opinnäytetyötä tekevilta opiskelijoilta tutkimusluvan hakemista. (Satakunnan hyvinvointialue, i.a.-b). Teimme Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon

ammattihenkilöstölle kyselyn, joten meiltä edellytettiin tutkimusluvan hakemista. Tutkimuslupa myönnettiin meille 22.7.2024.

9 POHDINTA JA YHTEENVETO

Opinnäytetyömme tarkoitus oli tehdä näkyväksi lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajien työn merkitystä ja lisätä tietoa heidän työnkuvastaan. Oli haastavaa pohtia etukäteen, millaisilla kyselyn kysymyksillä saisimme vastauksia asettamiimme tutkimuskysymyksiin. Aihetta ei ollut tutkittu aiemmin kovinkaan laajasti, joten selkeä tarve tutkimuksellemme oli. Pyrimme rakentamaan teoreettisen tietopohjan laadullisen tutkimuksemme tueksi. Aineistoa analysoitaessa ymmärrys lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajan työn merkityksestä sekä työnkuvasta syveni ja vahvistui. Tutkimustulokset osoittavat, että sosiaaliohjaajan työ koetaan merkittävänä niin sosiaaliohjaajien kuin sosiaalityöntekijöidenkin mielestä. Sosiaaliohjaajien roolin koettiin olevan ammattihenkilöiden mukaan myös asiakkaan näkökulmasta merkityksellinen.

Sosiaaliohjaajaa voidaan pitää ”lähityöntekijänä”, joka kulkee asiakkaan ja tämän perheen rinnalla. Sosiaaliohjaajan ollessa usein lähempänä asiakasta, kuin sosiaalityöntekijän, hänen merkityksensä muutokseen tähtäävässä työssä on oleellinen. Se, että sosiaaliohjaajat itse kokivat työnsä merkittävänä, vaikuttaa varmasti motivaatioon tehdä työtä ja välittyä myös asiakkaalle. Inhimillinen lähestymistapa ja usko siihen, että pienetkin muutokset asiakkaan elämässä ovat merkittäviä, auttavat luottamussuhteen luomisessa. Lisäksi ne pitävät yllä toiveikkuutta ja muutoksen mahdollisuutta hankalassakin tilanteessa.

Sosiaaliohjaajat nostivat esille turvallisen ja luottamuksellisen asiakassuhteen synnyn, jonka kautta asiakkaan koetaan kykenevän avaamaan elämäänsä liittyviä vaikeitakin asioita. Tämä mahdollistaa muutostyöskentelyn ja tavoitteisiin yltämisen. Luottamuksen rakentuminen asiakkaan ja ammattilaisen välille vaatii

aikaa ja kärsivällisyyttä. Siksi lapseen tai nuoreen tutustuminen hänen ehdoillaan on tärkeää.

Työparityöskentelyn tärkeyttä ei lastensuojelun avohuollossa sosiaaliohjaajan ja sosiaalityöntekijän välillä voitane liikaa korostaa. Lastensuojelun kentällä tehtävä sosiaalityö on kuormittavaa. Sosiaalityöntekijät kokivatkin sosiaaliohjaajien työpanoksen olevan kuormitusta helpottavaa. Sosiaalialalla onkin paljon pohdittu, miten lisätä lastensuojelutyön veto- ja pitovoimaa, joten kyselyn tuloksien perusteella sosiaaliohjaajien roolia veto- ja pitovoimatekijänä ei pitäisi väheksyä.

Systeemisyys ja systeeminen lähestymistapa ovat lastensuojelun avohuollossa tehtävässä työssä merkittäviä työvälineitä. Sosiaaliohjaajan ollessa lapsen tai nuoren ”lähityöntekijä”, on hän aitiopaikalla tämän verkostoihin. Sosiaaliohjaajalla onkin lapsen tai nuoren elämästä usein ajankohtaisempaa ja tarkempaa tietoa kuin sosiaalityöntekijällä. Systeemisyys avaa uusia väyliä ymmärtää asiakkaan nykytilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tärkeää on myös kartoittaa lapsen tai nuoren kannalta systeemiin myönteisesti vaikuttavat tekijät ja tahot.

Kuten kaiken kohtaamistyön, niin myös lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjauksen, keskiössä on arvostava kohtaaminen. Arvostava kohtaaminen on asiakasta ja hänen asiantuntijuuttaan oman elämänsä asioissa kunnioittavaa. Sosiaalialan ammattilaisen tehtävänä on ymmärtää asiakkaan tarinaa ja nähdä itse ihminen olosuhteiden, haasteiden ja toimintatapojen takana. Arvostavan kohtaamisen koettiin tutkimuksen mukaan olevan suhdeperustaisen työn ytimessä.

Kohdatessa asiakasta ja hänen perhettään lastensuojelun avohuollossa, ollaan usein asiakkaan elämässä ilmenneiden suurienkin haasteiden äärellä. Voimavarakeskeisen lähestymistavan avulla pyritään näkemään edes se pienikin hyvä perheen tilanteessa ja luomaan toiveikkuutta sekä uskoa tulevaan. Voimavarakeskeisyys voi siis olla myös hyvä motivaation lähde kohti muutostyöskentelyä.

Työn merkitysten on koettu toimivan työn merkitykselliseksi kokemisen lähteenä (Haikonen & Monto, 2024, s.1–7). Tutkimuksemme perusteella voidaan erotella aineistosta sosiaaliohjauksen merkityksiä ja tavoitteita. Aineistosta on myös nähtävillä työn täyttymyksiä, eli se, miten sosiaaliohjauksen keinoin voidaan vastata työtä koskeviin odotuksiin. Työn täyttymyksiksi voidaan lastensuojelun sosiaaliohjauksessa lukea esimerkiksi aineistossa ilmennyt asiakkaan sekä hänen perheensä elämäntilanteen vakautuminen, koulunkäynnin turvaaminen ja palveluiden pariin pääseminen.

Helminen (2020a) korostaa sosiaaliohjauksen perusteiden näkyväksi tekemisen tärkeyttä sosiaaliohjauksen ollessa Suomessa vähän tutkittu kenttä. Samalla kun yksilön ja yhteisöjen suhde yhteiskuntaan on jatkuvassa muutoksessa, asettaa se myös sosiaaliohjauksen tarkastelun kohteeksi (Helminen, 2020a, s.14). Jatkossa sosiaaliohjausta lastensuojelun tukimuotona tulee kehittää uusien ja erilaisten haasteiden ilmaantuessa. Myös yhteiskunnassamme tapahtuvat muutokset ja esimerkiksi mielenterveyspalveluiden pariin pääsemisen vaikeutuminen asettavat omat vaatimuksena sosiaaliohjauksen kentälle. Kehittäminen vaatii aikaisempaa ja tutkittua tietoa aiheesta. Tutkimusta sosiaaliohjauksesta siis tarvitaan jatkossakin enenevässä määrin.

Tekemämme tutkimus lisää ymmärrystä lastensuojelun avohuollossa tehtävästä sosiaaliohjauksen merkityksestä. Tutkimuksemme teki näkyväksi sosiaaliohjauksen monimuotoista työnkuvaa ja työn tekemisen tapoja. Sosiaaliohjaus näyttäytyy ammattilaisten mukaan tärkeänä lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Mielenkiintoista olisi saada aiheesta myös tulevaisuudessa tietoa asiakkaan näkökulmasta. Silloin saataisiin myös itse asiakkaiden ääni kuuluviin ja kenties voitaisiin vastata paremmin heidän palvelutarpeeseensa jatkossa.

Mietimme opinnäytetyöprosessin aikana myös sitä, miten sosiaaliohjauksen vaikuttavuutta voisi mitata luotettavasti. Mitkä voisivat olla luotettavia mittareita, mikäli tutkimus keskittyisi lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjauksen vaikuttavuuden todentamiseen?

Kuitenkin sosiaaliohjaus on usein yksilötasolla tapahtuvaa asiakastyötä, josta jokaiselle asiakkaalle muodostuu oma henkilökohtainen kokemuksensa. Tällöin asiakassuhteen luomiseen ja lapseen tai nuoreen tutustumiseen on tärkeää panostaa. Tutustuminen luo pohjan kaikelle työskentelylle. Joskus asiakassuhteen luomisen kannalta edullisin vaihtoehto voi olla esimerkiksi asiakkaalle tärkeisiin ympäristöihin jalkautuminen tai hänelle tärkeän kiinnostuksen kohteen huomioiminen.

Ammatillisen kasvun näkökulmasta opinnäytetyön kirjoittaminen on opettanut sietämään epävarmuutta ja keskeneräisyyttä. Tämä on sosiaalialalla tärkeä taito, sillä asiakkaiden kanssa muutostyöskentely harvoin tapahtuu suoraviivaisesti ja tietyn aikataulun mukaisesti. Ammatillinen kasvu on jatkuva prosessi, joka ei lopu opintojen päättymiseen vaan jatkuu työelämässä.

Opinnäytetyötä tehdessämme tietomme lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjauksen merkityksestä ja sosiaaliohjaajan työnkuvasta on syventynyt. Mielenkiintoista, on kuitenkin huomata, että työskenneltäessä sosiaalialalla minkä tahansa ihmisryhmän kanssa, näyttää työskentely rakentuvan ihmisen yksilöllisen kohtaamisen ympärille. Onnistunut asiakkaan yksilöllisesti huomioiva kohtaaminen luo pohjan kaikelle työskentelylle. Asiakkaan ja hänen elämäntilanteensa kokonaisvaltainen huomioiminen on asiakkaalle viesti nähdystä ja kuullusta tulemisesta. Tällainen kohtaaminen lienee kaiken sosiaalialalla tehtävän työn keskiössä. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina toivomme, että tulevaisuudessa kohtaamiselle asiakastyössä on riittävästi aikaa ja resursseja.

LÄHTEET

- Aho, V. (2018). *Lastensuojelun systeeminen malli kolmen satakuntalaisen pilottitiimin puheissa*. [Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201811092817>
- Araneva, M. (2022). *Lapsen suojeleminen; toteuttaminen ja päätöksenteko* (uud. p. 2.). Alma Talent Oy.
- Arene. (2020). *Vastuullinen opinnäytetyö*. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/Arenen%20ONT%20eettiset%20ohjeet%20esitysmateriaali%202020.pdf?t=1578486373>
- Bingle, L., & Middleton, A. (2019). From doing to being: the tensions of systemic practice in social work – group reflective supervision in child protection. *Journal of Family Therapy*, 41(3), 386–387.
- Fagerström, K., Pyhäjoki, J., Yliruka, L., & Petrelius, P. (2023). Systeemisen työtavan rantautuminen Suomen lastensuojeluun. *Perhe- ja pariterapialehti*, 39(3), 9.
- Haikonen, M., & Monto, M. (2024). Työn merkitysten ja täyttymysten kokemusprofiilit ja niiden yhteydet työn vaatimuksiin, työn voimavaroihin ja yksilön ominaisuuksiin. [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/93708/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202402282180.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Helminen, J. (2020a). Sosiaaliohjaus asiakastyössä. Teoksessa J. Helminen (toim.) *Sosiaaliohjaus: Lähtökohtia ja käytäntöjä*. (s.14). Edita Publishing Oy.
- Helminen, J. (2020b). Sosiaaliohjaus sosiaalialan eri toimintaympäristöissä. Teoksessa J. Helminen (toim.) *Sosiaaliohjaus: Lähtökohtia ja käytäntöjä*. (s.213). Edita Publishing Oy.
- Helminen, J. (2022). *Sosiaaliohjauksen tekijät ja tehtävät*. (s.32). (Diak työelämä 27). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-400-8>

- Hyvärinen, M., Suoninen, E., & Vuori, J. (2021). Haastattelut. *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Tietoarkisto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [28.05.2024].
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>
- Jaakola, A. (2022). Lapsen tilanteen arvioinnin tekemisen tavat lastensuojelussa. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 30(1), 87–91.
<https://doi.org/10.30668/janus.109519>
- Juhila, K. (2021). Teemoittelu. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina (2021). Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. [Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto].
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Keskitalo, E., & Vuokila-Oikkonen, P. (2018). Voimavaralähtöisyys sosiaalisen kuntoutuksen viitekehyksenä. Teoksessa Kostilainen, H., & Nieminen, A.(toim.), *Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia*. (s.84–86). (Diak Työelämä 13). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141721/Diak_Tyoelama_13_verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Kiireellinen sijoitus. (7.12.2023). Teoksessa *Lastensuojelun käsikirja*. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos.
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus>
- L 190/2019. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta 8.2.2019/190.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190190>
- L 304/2003. Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 11.4.2003/304.
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030304>
- L 417/2007. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

L1301/2014. Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L3P15>

L812/2000. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

22.9.2000/812. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Lastensuojelun avohuollon tukitoimet. (7.12.2023). Teoksessa *Lastensuojelun käsikirja*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun->

[kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet)

Lastensuojelun laatusuositus. (2019). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu

2019:8. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4067-3>

Lastensuojelun toimijoiden tehtävät, kelpoisuus, mitoitus ja täydennyskoulutus.

(15.2.2024). Teoksessa *Lastensuojelun käsikirja*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun->

[kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/hallinto/lastensuojelun-](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/hallinto/lastensuojelun-)

[sosiaalityontekijan-kelpoisuus-ja-](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/hallinto/lastensuojelun-sosiaalityontekijan-kelpoisuus-ja-)

[tehtavat#lastensuojelun%20sosiaalityontekijan%20tehtavat](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/hallinto/lastensuojelun-sosiaalityontekijan-kelpoisuus-ja-tehtavat#lastensuojelun%20sosiaalityontekijan%20tehtavat)

Miettunen, N., Petrelius, P., & Yliruka, L. (2021). Teoksessa N. Miettunen, P.

Petrelius, & L. Yliruka (toim.), *Systeemisiä kokeiluja – kohti*

jatkovaa yhdessä oppimista. (Työpaperi 7/2021). Terveyden ja

hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-628-2>

Mönkkönen, K. (2018). *Vuorovaikutus asiakastyössä: Asiakkaan kohtaaminen*

sosiaali- ja terveysalalla. (2. p.). Gaudeamus

Petrelius, P., & Uutela, A. (2020). *Systeemisen lastensuojelun käyttöönotto ja*

juurruttaminen. Työpaperi 24/2020. <https://urn.fi/URN:ISBN:978->

[952-343-511-7](https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-511-7)

Petrelius, P., & Yliruka, L. (2023). Traumainformoidun työotteen ja

systeemisen lastensuojelun yhtymäkohtia etsimässä. Teoksessa J.

Linner Matikka, & T. Hipp (toim.), *Traumainformoitu työote*. (s. 181–

201). PS-kustannus.

Satakunnan hyvinvointialue. (i.a.-a). *Lastensuojelun avohuolto*. Saatavilla

20.3.2024. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/palvelut/lapset->

[nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelun-avohuolto/](https://satakunnanhyvinvointialue.fi/palvelut/lapset-nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelun-avohuolto/)

- Satakunnan hyvinvointialue. (i.a.-b). *Tutkimuslupa*. Saatavilla 20.3.2024
<https://satakunnanhyvinvointialue.fi/ammattilaiset-ja-opiskelijat/tkio/tutkimuslupa/>
- Sosiaali- ja terveysministerio. (3.7.2023). *Hyvinvointialueet kartalla*.
<https://stm.fi/hyvinvointialueet-kartalla>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (i.a). *Lastensuojelu*. <https://stm.fi/lastensuojelu>
- Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. (2024). *Sosiaalialan tutkinnot, kompetenssit ja suositukset*.
<https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>
- Särkiö, H. (2021). Miten saada näkymättömät lapset näkyviksi? Teoksessa N. Miettunen, P. Petrelius, & L. Yliruka (toim.), *Systemisiä kokeiluja – kohti jatkuvaa yhdessä oppimista*. (s. 24—33). (Työpaperi 7/2021).
 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-628-2>
- Talentia. (i.a). *Sosionomi (AMK) – tutkinto*.
<https://www.talentia.fi/tyoelamainfo/amatit-ja-patevyydet/amatit-ja-tutkinnot/sosionomi-amk/>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (2022). *Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Satakunnan hyvinvointialueella: Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2022*. Päätösten tueksi 27/2022.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-962-7>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). *Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0-17 -vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä* (ind. 1245).
 Sotkanet.fi.
<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=s84qsXbOti4Kize01jU0SrE2NEq1NtEzBAA=&region=s05LBwA=&year=sy5zsTbS0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.1.1&buildTimestamp=202407081245>
- Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. (2019). *Systeminen työote lastensuojelussa*.
 Arvostavaa kohtaamista ja yhdessäoppimista- esite.
https://thl.fi/documents/155392151/190160164/Systeminen_työote_lastensuojelussa_esite.pdf/cdd5027e-2c56-4ea1-8f51-

[afad4632a86e/Systeeminen_tyoote_lastensuojelussa_esite.pdf?t=1570088441009](https://www.fsd.tuni.fi/afad4632a86e/Systeeminen_tyoote_lastensuojelussa_esite.pdf?t=1570088441009)

Tietoarkisto. (i.a.-a). *Tutkimuslomakkeen laatiminen*. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>

Tietoarkisto. (i.a.-b). *Tietoturva*. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/fyysinen-sailytys/#tietoturva>

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (2.uud.p.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023.

https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Vilka, H. (2021). *Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. PS-kustannus.

Vuori, J. (2021). Johdatus laadulliseen tutkimukseen ja verkkokäsikirjaan. *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Tietoarkisto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [28.05.2024].

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/johdatus-laadulliseen-tutkimukseen-ja-verkkokasikirjaan/>

Webropol. (2023). <https://webropol.fi/wp-content/uploads/2023/11/Data-Security-White-Paper-FI.pdf>

LIITE 1. Tiedote ja suostumus

TIEDOTE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

Satakunnan lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät:

Olemme viimeisen vuoden sosionomiopiskelijat Heidi Kiiskinen ja Tiina Vieresjoki Porin Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Olemme tekemässä tutkivaa opinnäytetyötämme yhteistyössä Satakunnan lastensuojelun avohuollon kanssa. Yhteyshenkilönämme lastensuojelun avohuollossa toimii sosiaaliohjaaja Tanja Matikka.

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyömme lähestymistapa on laadullinen. Teemme tutkimusta lastensuojelun avohuollon sosiaaliohjauksen merkityksestä ja avohuollon sosiaaliohjaajan työnkuvasta. Olemme tehneet kyselyn Webropol-alustalla, johon yhteyshenkilömme lähettää teille osallistumistanne varten linkin sähköpostilla.

Tutkimukseen osallistuminen tarkoittaa, että tutkijat saavat luvan käyttää kyselytutkimukseen antamianne vastauksia opinnäytetyön toteuttamisessa. Osallistuminen tutkimukseen on teille vapaaehtoista ja täten teillä on oikeus kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta jättämällä vastaamatta kyselyyn. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua tämän vuoden marraskuuksi, joten teillä on myös oikeus peruuttaa osallistumisenne tutkimukseen lokakuuhun mennessä. Tutkimus toteutetaan täysin anonymisti tietoturvaa kunnioittaen Webropol-alustalla. Tutkimuksessamme ei käsitellä henkilötietoja. Tutkimuksemme pohjana toimii vahva teoretieto, jota on tarkoituksenamme kuljettaa kyselytutkimukseen saamiemme vastausten kanssa vuoropuheluna opinnäytetyön edetessä.

SUOSTUMUS:

Olen lukenut tutkimukseen osallistumista koskevat tiedot ja annan luvan käyttää kyselytutkimukseen antamiani vastauksia yllä mainitun opinnäytetyön toteuttamiseen

Mikäli teillä ilmenee tutkimuksen missä tahansa vaiheessa kysyttävää, vastaamme kysymyksiinne mielellämme!

Tietoa Webropol-alustasta löydät tarvittaessa osoitteesta:

<https://webropol.fi/wp-content/uploads/2023/11/Data-Security-White-Paper-FI.pdf>

Heidi Kiiskinen

heidi.kiiskinen@student.diak.fi

Tiina Vieresjoki

tiina.vieresjoki@student.diak.fi

LIITE 2. Kysely sosiaaliohjaajille

Sosiaaliohjaajat

Kysely koostuu seitsemästä avoimesta kysymyksestä, joihin voit vastata niin pitkästi, tai lyhyesti, kuin haluat. Kyselyyn on aikaa vastata 30.8.2024 saakka. Seuraavassa kohdassa annat suostumuksesi käyttää antamiasi vastauksia opinnäytetyössä. Voit kieltäytyä osallistumasta jättämällä vastaamatta kyselyyn.

Olen lukenut tutkimukseen osallistumista koskevat tiedot ja annan luvan käyttää kyselytutkimukseen antamiani vastauksia yllä mainitun opinnäytetyön toteuttamiseen.

Annan luvan käyttää antamiani vastauksia opinnäytetyön toteuttamiseen. __

Mikäli teillä ilmenee tutkimuksen missä tahansa vaiheessa kysyttävää, vastaamme kysymyksiinne mielellämme!

Tietoa Webropol-alustasta löydät tarvittaessa osoitteesta: <https://webropol.fi/wp-content/uploads/2023/11/Data-Security-White-Paper- FI.pdf>

Heidi Kiiskinen

heidi.kiiskinen@student.diak.fi

Tiina Vieresjoki

tiina.vieresjoki@student.diak.fi

Mitä kaikkea kuuluu työhösi sosiaaliohjaajana?

Mitkä käytännöt ohjaavat työtäsi sosiaaliohjaajana?

Miten systeminen työote näkyy työssäsi?

Miten asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallisuus mielestäsi toteutuvat työssäsi?

Minkälainen merkitys arvostavalla kohtaamisella sinulle on ja miten se näkyy omassa työssäsi?

Minkälaisena näet työsi merkityksen asiakkaiden näkökulmasta?

Minkälaisena näet työsi merkityksen omasta näkökulmastasi?

LIITE 3. Kysely sosiaalityöntekijöille

Sosiaalityöntekijät

Kysely koostuu kahdesta avoimesta kysymyksestä, joihin voit vastata niin pitkästi, tai lyhyesti, kuin haluat. Kyselyyn on aikaa vastata 30.8.2024 saakka.

Seuraavassa kohdassa annat suostumuksesi käyttää antamiasi vastauksia opinnäytetyössä. Voit kieltäytyä osallistumasta jättämällä vastaamatta kyselyyn.

Olen lukenut tutkimukseen osallistumista koskevat tiedot ja annan luvan käyttää kyselytutkimukseen antamiani vastauksia yllä mainitun opinnäytetyön toteuttamiseen.

Annan luvan käyttää antamiani vastauksia opinnäytetyön toteuttamiseen. __

Mikäli teillä ilmenee tutkimuksen missä tahansa vaiheessa kysyttävää, vastaamme kysymyksiinne mielellämme!

Tietoa Webropol-alustasta löydät tarvittaessa osoitteesta:
<https://webropol.fi/wp-content/uploads/2023/11/Data-Security-White-Paper-FI.pdf>

Heidi Kiiskinen
heidi.kiiskinen@student.diak.fi

Tiina Vieresjoki
tiina.vieresjoki@student.diak.fi

Minkälaisena näet sosiaaliohjaajan työn merkityksen asiakkaiden näkökulmasta?

Minkälaisena näet sosiaaliohjaajan työn merkityksen sosiaalityöntekijän näkökulmasta?